

Hivatalos közlemények.

Hirdetmény az 1898. év tavaszán megtartandó erdészeti államvizsga tárgyában.

A folyó évi tavaszi erdészeti államvizsgálat folyó évi április hó 25-én és az erre következő napokon a fennálló szabályzat értelmében Budapesten az országos erdészeti egyesület székházában délelőtti 9 órakor fog megkezdetni és folytatólag megtartatni.

A vizsgára jelentkezők felhivatnak, hogy a vizsga letehetésére nyert engedélyt a vizsga kezdete előtt a bizottság elnökének bemutatassák.

Földművelésügyi m. kir. ministerium.

Különfélék.

A fakoczkaburkolatokról a fatermelő- és fakereskedő-hivatalnokok országos egyesületének f. évi márczius hó 3.-i felolvasó estélyén *Polifka János m. á. v. felügyelő* igen érdekes előadást tartott, melyet az egyesület figyelmes elnökének szivességéből, néhányan a földművelésügyi ministerium erdészeti osztályából, szintén szerencsések voltunk meghallgathatni.

Az egyesület hivatalos közlönyében, a «Faipari és fakereskedelmi értesítő»-ben, az előadásnak teljes szövege megjelent ugyan, helyénvalónak látom mégis, hogy annak főbb részeit lapunkban is feljegyezzem, arra való tekintettel, hogy itt a mi sokat emlegetett bükkfánk oly czélszerű s eléggé jövedelme zöfelhasználásáról van szó, melynek mennél gyorsabb terjedése s térfoglalása az erdőgazdáknak s nekünk erdészeknek nagyon is érdekünkben fekszik.

A felolvasó mindenekelőtt megjegyezte, hogy a fakoczkák burkolási célra való alkalmazása nem mai keletű. Nemcsak külföldön, de még hazánkban sem, mert egyik

kőben szükölködő alföldi városunkban, Debreczenben, a város főutcájában a kocsi-ut burkolva volt és pedig tölgyfából készült hatszögletes koczkákkal, mely burkolatnak azonban ma már nyoma sincs. E burkolat ezelőtt mintegy ötven évvel már meglehetősen kijárt állapotban volt. A régi időben kapualjazatok alá, udvarok és udvari helyiségekben, itt-ott utcaburkolásra is használtak fakoczkát és pedig csakis tölgykoczkát. Puhafának koczkához való használata újabb keletű és nagyobb mértékben való alkalmazása a telítés terjedésével tartott lépést. A telítés gyakorlati alkalmazása Európában a 30-as években Angolországban, a 40-es évek elején Francia- és Németországban lett ismeretes s ez időben kezdett a puhafának fakoczkákká való készítése és alkalmazása tért hódítani, háttérbe szorítva a tölgyet s ma már azt mondhatjuk, hogy a fakoczkaburkolás terén a puhafakoczka uralja a helyzetet. Egész utcaszorok, hidak burkolata és az utóbbi időben a műhelyek padolata is puhafakoczkából készül.

A koczkákat, melyek nagysága különböző, magassága 8—13 cm. között változik, vagy deszkapadolatra, vagy beton-alapra fektetik, a hézagok távolságát a sorok közé tett lécz szabja meg, melynek magassága rendszeren a koczka magasságának felével egyenlő. A lécz fölött a félkoczka-magasságban maradt ürt vagy aszfalittal vagy kátránnyal töltik ki.

A burkoláshoz felhasznált összes anyagot, tehát a deszkát, léczet és fakoczkákat telítik, a mi Németországban, Ausztriában és Magyarországon rendszeren vagy tiszta horganyhalvaggal, vagy pedig a Németországban és Ausztriában e téren szerepet játszó Rüttgers-czég szabadalmát képező horganyhalvag és olajkeverékkel történik. (Az utólsónak említett keverékkel telített fakoczkákkal van Budapesten az

Andrássy-ut és ezenkívül a legtöbb iskola előtt lerakott faburkolat készítve.)

Ezután a felolvasó felemlítette, hogy mikor a nagy körút újra burkolásának kérdése napirendre került, kezdeményezésére Gaul K. tanár a Magy. mérnök- és építész egyesület szakközlönyében kimerítően foglalkozott azzal a gondolattal, nem volna-e legjobb a körutat telített bükkfakoczkákkal burkolni, a mi azonban nem történt meg. De másfelől a Lánchidon s a Margithidon megkezték a kísérletezést többféle anyaggal s többféle koczkákkal, mely kísérletek eredménye az volt, hogy az összes alkalmazott anyagok között a bükkfakoczká bizonyult legalkalmasabbnak és így az intéző körök a Lánchid és Margithidon tett kísérletek eredménye után elhatározták, hogy a Ferencz-József-hidat bükkfakoczká-burkolattal látják el.

A Lánchid legelőször tölgyfakoczkákkal volt burkolva; e burkolás hátránya az, hogy sima és ezenkívül nehéz és drága, miért is annak elkopása után «Noris»-féle telítetlen puhafakoczkákat alkalmazták. Épp ilyen Noris-féle telítetlen fakoczkákkal burkolták a Margit-hid és az Andrássy-ut egy részét is, mely puhafaburkolat azonban csak két évig tartott. Később ugy a Lánchid-, mint a Margit-hidon és Andrássy-uton is a Rüttgers szabadalma szerint horganyhalvag és köszénkátrányolaj vegyülekkel telített puhafakoczká-burkolatot alkalmazták.

A Lánchidon ugyan a telített vörösfenyő-koczkák mutatták a legjobb eredményt, csakhogy ez az anyag nagyon drága volt s ezért *Czekélius Aurél* osztálytanácsos indítványára itt is telített bükkfakoczkákkal kísérleteztek, melynek eredménye a következő volt. A bükkfakoczká nem oly jó, mint a vörösfenyőfa, de jobb, mint a puhafából készült koczká; tartóssága pedig a vörösfenyő-koczkák

tartósságával arányban van, puhafa-koczkáknál pedig tartóssabbnak bizonyult. És mivel a bükkfakoczka olcsóbb, mint a vörösfenyőből készült koczka és nem is drágább a puhafakoczkánál, Czekélius Aurél osztálytanácsos javaslata folytán a Ferencz József-híd burkolata szintén bükkfakoczkából állítottatott össze. Mivel pedig a Ferencz József-hidon levő koczkaburkolat egészen jónak bizonyult, az Eskütéri-hidnál ugyancsak bükkfakoczka alkalmazása van tervbe véve, a mi legjobb bizonyíték arra, hogy a bükkfakoczka a hidak és utcák burkolásához teljesen bevált.

Mint nagyon érdekes és örvendetes körülményt említette itt meg a felolvasó, hogy a Ferencz József-hidon létesített faburkolat teljesen honi gyártmány, a mennyiben a koczkákat az ungvári főerdőhivatal a dubrinicsi erdőgondnokság kerületében állította elő és a m. á. v. telítette Perecsényben. Az aszfalthoz szükséges kátrányt a perecsényi Bantlin-féle vegyi gyár szállította; a burkolat lerakását pedig Gregersen budapesti cég belföldi munkásokkal végeztette.

A műhelyeknek telített fakoczkákkal való burkolása nem régi keletű, a mennyiben felolvasó tudomása szerint ily célra 1892-ben telítették az első puhafakoczkákat Nagy-Váradon és pedig Neuschloss Miksa részére, később a Lemberger és Deutsch és Lederer cég részére; 3 évvel ezelőtt pedig a Gregersen cég telített puhafa-koczkákat, szintén műhely-burkolás céljára, azonban csekély mennyiségben.

E megjegyzései után felolvasó áttért a különféle célra alkalmazott burkolási fakoczkák méreteinek s a burkolás költségeinek részletezésére s e tekintetben a következő adatokat említette fel.

A műhelyeknél alkalmazott fakoczkák magassága és

szélessége 8 *cm.* A komáromi és esztergomi hidaknál alkalmazottak magassága 10 *cm.*, szélessége 8 *cm.* A Margit-, Lánchíd- és Ferencz-József-hidon levő fakoczkák magassága 13 *cm.*, szélessége 8 *cm.* Az Andrásy-uton levők szintén 8 *cm.* magasak. A hosszúság a koczka magasságának rendszeren másfélszeresét vagy kétszeresét teszi. A Ferencz József-hidnál alkalmazott bükkfakoczkák méretei 80—130 és 176 *mm.* és 80, 130—215 *mm.* A sorokat ötszögletű szélkoczkák segélyével a kocsit ut irányára rézsutosan, a sínek között pedig az ut hosszirányára merőlegesen vezetik. Helyenkint oly ürről is kell gondoskodni, a mely az egész burkolási test terjedését lehetővé teszi, mert máskülönben a burkolat felpuffad. (E célból legelőször a Lánchídnál és azután a többi hidaknál is az ut szélén az ut hosszirányában fekvő, két koczkasor között 2—3 centiméteres ürt hagynak és ezt az ürt kátrányba áztatott kőzfonadékkal erősen betömik. Az ürt másik oldalán határoló koczkasorra következik az ötszögletes koczkasor, melyhez azután a ferdén haladó koczkasorok sorakoznak.)

A mi a költségeket illeti, 8 *cm.* magas, műhelyben fektetett *puhafakoczkaburkolat*, alatta $\frac{1}{2}$ *cm.* aszfaltborítékkal és ez alatt 10 *cm.* vastag betonréteggel 6 frt 20 kr.-ba került m^2 -enkint. Leszámítva a betonra 1 frt 20 krt, az aszfaltra 20 krt, marad tisztán a faburkolatra m^2 -enkint 4 frt 80 kr.; holott a Ferencz József-hidnál fadeszkákra fektetett, telített, 13 *cm.* magas *bükkfa-burkolat* a deszkákkal együtt kerül, m^2 -enkint 4 frt 86 kr-ba, a miből következik, hogy a bükkfakoczka-burkolat nem drágább a puhafakoczka-burkolatnál.

A faburkolás előnyeiről szólva, felolvasó felemlítette, hogy nem olyan zajos, nem rontja úgy a járműveket és mivel kisebb a járművek surlódása, ennek következtében

nagyobb terhek könnyebben szállíthatók; s egészségi szempontból is előny adandó a fakoczká-burkolatnak, dacára annak, hogy ellenségei azt állítják, hogy a porladozó rostok a levegőbe jutnak és a mindig nagyobbodó likacsok szennyes vízzel megtelnek és elpárolgásuk által a levegőt megfertőztetik, (a mi különben még nagyobb mérvben állítható a kőburkolatról vagy éppen a kavicsozott utakról). E tekintetben határozottan a fakoczká-burkolatnak adható az előny, a mennyiben ma a sorok közti hézagokat aszfalttal zárják, a fakoczkákat pedig többnyire antiszeptikus szerekkel telítik és ha e tekintetben a koczkáknak a tisztítása, az út seprése, időnkénti vízzel való mosása nem volna elegendő, akkor lehetne igen könnyen segíteni ezen a bajon oly módon, hogy időnkint a fakoczká-burkolatot kátrányolajjal mossák le, mely esetben a rostokba beszivárgó kátrányolajban levő kreosot vagy kربول az egész környékre tisztítólag hatna. Ha idővel — a mi mindenestre be fog következni, — a fakoczkák kátrányolajjal telítetnek, akkor a levegő-fertőzéstől egyáltalán nem kell tartani.

Ennek lehet csak tulajdonítani, hogy Londonban 2 millió m^2 , Párisban 1 millió m^2 , Sidneyben 0.5 millió m^2 , Budapesten körülbelül 60,000 m^2 , utterület van fakoczkákkal burkolva.

Kétségtelenül megfontolásra érdemesek azok a megjegyzések, a miket felolvasó arra a magatartásra vonatkozólag tett, a mit székesfővárosunk a faburkolás dolgában eddigelé tanusított. Felolvasó szerint ugyanis eddig a Budapesten fekvő fakoczkák mind külföldi anyagból valók s külföldön lettek telítve is! Szomoruan kell bevallanunk, hogy ez a mi fában elég gazdag országunkban, nyilván való *anomália* és mindenesetre arra kell törekedni, hogy

ez a visszás állapot megszűnjék, mert a koczkák előállítása nem oly nehéz és nem oly mesterséges munka, hogy ezt Magyarországon ne lehetne teljesíteni, sem a koczkák telítése nem történik olyan szerrel vagy módon, melyre mi nem volnánk képesek; sem pedig a magyarországi anyag nem áll az ausztriai anyag mögött, sőt úgy áll a dolog, hogy a magyarországi anyag teljesen egyenlő jóságú, de sok esetben jobb, mint az ausztriai faanyag.

Utalva arra a körülményre, hogy a bükkfa nálunk aránylag a legnagyobb mennyiségben fordul elő, értékesítése pedig, korlátolt használhatósága miatt nehéz, felolvasó kívánatosnak jelezte, hogy burkolati czélokra a bükkfa vétesék legelső sorban s minél nagyobb mértékben alkalmazásba. Vannak ugyan ennek is jelentékeny akadályai a bükkfa kedvezőtlen természeti sajátságainál fogva, hogy t. i. könnyen fülled, reped, vetemedik, ezek a hibák azonban helyes és gondos kezeléssel s megfelelő telítéssel kiküszöbölhetők, — amely nagyon fontos kérdéseknek részletes tárgyalását felolvasó más alkalomra helyezte kilátásba.

(Közli: *Arató Gy.*)

A termőhelyi jóság megállapítása. A tényleges termőhelyi osztály megbírálásánál rendes körülmények közt a talaj és éghajlat rendes tényezőinek a fatenyészetre nyilvánuló együttes hatásából eredő fatömeg szolgál mértékéül.

Azonban sokszor a fatömeg sem nyújthat a termőhelyi minőségről eléggé hü képet, a midőn is figyelembe kell venni egyszersmind a fatenyészetnek azt a minőségét is, mely alatt az állab egyes egyedei létrejöttek.

Nem ritka eset, midőn ásványilag erőteljes, mélyrétegű, üde televény talaj, kedvező fekvés és mérsékelt lejtőség, valamint előnyös kitettség — tehát a fatenyé-

szetre kedvező befolyással bíró tényezők — közreműködése mellett nőtt elegendő állabok fanemei meg nem felelnek a beléjük helyezett várakozásnak.

Fatömegük sokszor jóval csekélyebb, mint a mennyit ezek közt a körülmények közt szolgáltatniok kellene. Ez az eset akkor fordul elő, ha a fa még a megelőző állab fennállása idejében magavetésből keletkezett s fiatal korában nyomás alatt nőtt.

Ennek okai leginkább a valaha divott helytelen vágásvezetésben keresendők. A fokozatos felújító vágásvezetés azelőtt távol a tartamosság elvéhez ragaszkodó szabályoktól, leglőbb esetben a szabályos felújítási időtartamtól eltérőleg, a rendesnél jóval hosszabb ideig eltartott.

A fának csekély értékével párosult kelendőség hiánya egyrészt, másrészt pedig az erdőre nehezedő urbéri szolgalmak gyakorlása korlátozta a rendes, tartamos erdőgazdálkodást. A természetes magavetés útján való felujulás idejében az állabok csekély kelendőség miatt csak kis részben voltak hasznosíthatók és az évi hozam a rendesnél jóval kisebb mérvben került letarlás alá. Az erdőipar, különösen a haszonfa feldolgozó gyárak, fűrészek kezdetleges berendezésükkel csak kisebb mennyiségű fát voltak képesek elfogyasztani. Ez a famennyiség, mely az akkori viszonyokhoz képest leginkább csak az erősebb méretű fákra szorítkozott, nagyobb területen történt szálalásból került ki, anélkül, hogy az erdő ezáltal jelentékenyen kiritkult volna. Az állabok jó ideig tartó illetően kiritkítása folytán az árnytűrő fanemek alatt, milyenek a jegenyefenyő és bükk, kellő magavetés jött létre, mely azonban az anyafák koronáinak időközben történt záródása következtében fiatal korában nyomás alatt nőtt s csak a jóval később bekövetkezett taroló vágás után szabadulván fel,

csak némileg tarthatott lépést a többi mesterséges uton telepített fákkal.

A jegenyefenyővel és bükkal egyes fenyveseinkben u. n. fészket vagy kisebb-nagyobb csoportokat alkotó aljserdénynyel lépten-nyomon találkozunk.

Eféle állabok becslésénél nem lehet eléggé óvatos az erdőrendező, midőn ilyen nyomott helyzetben nőtt próbafának méretei után az illető termőhelyi minőségre következtet. A fának ily nyomás alatti, tehát természetellenes fejlődését bizonyítják a kezdő apró évgyűrűk is. Ilyen elnyomott fák és facsoportok a taroló vágás útján történt felszabadulásuk után már lépést tartanak ugyan a később telepített főfanemmel, korukhoz képest mégis jelentékeny visszamaradást mutatnak a többi fákkal szemben. Ily esetekben tehát a termőhelyi jóság rendesen a természetes és kedvezőbb viszonyok közt fejlődött főállab után állapítandó meg, azzal a föltevással, hogy a kedvező termőhelyi tényezők mellett bizonyára ez vagy amaz a rendellenesen fejlődött fanem is rendes fejlődését érte volna el.

(Közli: *Barger G.*)

Gombabetegség a trencsényi erdőkben. Már az 1896. évben észrevettem, hogy valamivel több sárguló lomb fordul elő a lucz- és erdeifenyőn, de akkor nagyobb fontosságot nem tulajdonítottam e megfigyelésemnek. Az 1897. év folyamán azonban ez a sárgulás oly feltűnő lett, hogy jónak véltem a beteg ágak lombját közelebről megvizsgálni s ekkor láttam, hogy a fatörzsek teljesen épek voltak, de az ágak tűin kisebb-nagyobb sárga foltok s ezek némelyikében megint barnább foltocskák látszottak. Egyes ágak kérge, melyeknek tűi mind megsárgultak, már odaszáradt a fához és nedv csakis az ág törzsmelletti részében volt. Szú vagy más rovar károsításának nyomát sem

észlelhettem s így könnyen megállapíthattam, hogy a fellépett betegség csakis gombától eredhet. A betegség egyaránt fellépett koros és egészen fiatal egyedeken, uralgó és elnyomott törzseken, szélnek kitett és védett s mindenféle kitettségi helyeken, úgy teljesen zárt, mint ritka állabokban.

A megfigyeléseket különben Trencsén vármegye északnyugati részében a következő erdőbirtokokon tettem:

1. *Felső-Hricsó* község volt urbérései erdejében, mely a vágbeszterczei járás Felső-Hricsó község határában 400 *m.* tengerszin feletti magasságban fekszik mély, nedves homokos agyagtalajjal homokkő felett és É. Ny.-nak dől 5—10⁰-nyi lejtten. — A betegség itt 1·0 zárlatu 15 éves erdei fenyőn és 0·7—0·9 zárlatu 50 éves luczfenyőn lépett fel.

2. *Zsolna* nagyközség erdejében, mely a zsolnai járás, Zsolna község határában 400 *m.* tengerszin feletti magasságban fekszik, mély, nedves agyagtalajon s É. É.-Ny.-nak dől 0—5⁰-nyi lejtten. — A betegség itt 60—80 éves 0·8 zárlatu luczfenyőn és 12 éves 1·0 zárlatu erdei- és vörösfenyőn lépett fel.

3. *Podhorie* község volt urbéréseinek erdejében, mely a zsolnai járás, Podhorie község határában 500—700 *m.* tengerszin feletti magasságban fekszik és D. D.-K. és D.-Ny.-nak dőlő hegyoldalon terül el. Talaja sekély, homokos agyag, mészkő-konglomerát felett. — A betegség itt 0·5—0·6 zárlatu 55 éves és fiatalabb erdeifenyőn lépett fel.

4. *Babkó és Plébán-Lehotta* községek volt urbéréseinek u. e. község határában fekvő erdeiben, melyek szomszédosak s 500—600 *m.* tengerszinfelatti magasságban vannak. Talajuk sekély és közép mélységű homokos agyag, mészkő-konglomerát felett. A babkói hegyoldal D.-K.-nek, a plébán-

lehottai É.-Ny.-nak fekszik, vagyis a kettő együtt É.-K.-nek nyíló völgyet alkot. — A babkói erdőbirtok itt 40 éves 0·9 zárlatu, erdeifenyő 0·6 és bükk 0·4 elegyarányu állabból áll, melyben egyesével luczfenyő van elszórva; a területnek 10—30⁰-nyi a lejte; a plébán-lehottai erdőbirtokot pedig 40 éves 0·9 zárlatu luczfenyőállab képezi, melyben egyesével erdeifenyő is van elszórva, itt 5—15⁰-nyi a lejt. Mind a két erdőbirtokon ugy a lucz-, mint az erdeifenyő egyaránt szenved a jelzett betegségben s minthogy itt elnyomott, uralkodó, szabadon álló törzsek és fiatalabb példányok is előfordulnak, az összehasonlításra legjobb alkalom kínálkozik.

5. *Gyurcsina* község volt urbéresei erdejében, mely 650—800 *m.* tengerszintfeletti magasságban fekszik és 20—40⁰-nyi lejtten D.-Ny.-nak dől. Talaja sekély, homokos-agyag mészkő felett. — Itt a mesterséges uton megtelepített 10 éves erdeifenyőn látszik a betegség.

6. *Turó* község határában 650—800 *m.* tengerszintfeletti magasságban fekvő (lovag Háhn-féle) erdőbirtokon, mely 10—25⁰-nyi lejtten K. és É.-K.-nek fekvő sekély homokos-agyag talaju hegyoldalon terül el, mészkő altalajjal. — Itt a korosabb 60—80 éves és fiatalabb luczfenyő törzseken észlelhető a betegség.

Teplicska község határában a gróf Harcourt-féle erdőbirtokon, mely 10—15⁰-nyi lejtű hegyoldalon fekszik, a hol a talaj mély, de sovány homokos-agyag, homokkő altalajjal. — Itt a 12 éves erdei- és vörösfenyő ültetvényben mutatkozik a betegség.

9. *Kiszucza-ujhelyi* járásbeli, *Budatin* község határában a gróf Csáky-féle erdőbirtokon, amely 400—500 *m.* tengerszintfeletti magasságban, 10—30⁰-nyi lejtten D.-nek fekvő hegyoldalon terül el, a hol a talaj mély, de sovány ho-

mokos-agyag homokkő felett. — Itt a 25 éves vörösfenyőből álló tiszta állabban van a betegség.

10. A Kiszucza-ujhelyi járásbeli, *Budatin-Lehotta* község határában a gróf Csáky-féle uradalom erdőbirtokát s 400 m. tengerszintfeletti magasságban É. É.-Ny.-nak fekvő 35°-nyi lejtű hegyoldalon terül el; talaja mély, de sovány homokos-agyag, homokkő felett. Itt a 8—12 éves vörösfenyőkön észlelhető a betegség.

A felsorolt esetek elég nagy területet ölelnek fel, mely terület az é. sz. 49° 3'3"—49° 18'6" és a k. h. 36° 17'6"—36° 28'1" közé esik.

A betegség, mint előbb említém, az erdei- és luczfenyőn, de a vörösfenyőn is fellépett. Szerény véleményem szerint az erdeifenyőn fellépett gomba-betegséget *Hysterium pinastri*; a luczfenyőn *Chryzomixa abietis* és a vörösfenyőn a *Caecoma Laricis* okozta.*) Hogy pedig ezek a gombanemek oly nagyon elszaporodtak, az utolsó két év tulságos nedves időjárásának tulajdonitom.

A károsítás mértékére nézve megjegyzem, hogy a megtámadt fák lombozata $\frac{1}{10}$ — $\frac{3}{10}$ részig semmisült meg s ha a terjedés tovább tart, úgy nagyobb károsodástól lehet tartani.

Hogy hasonló jelenség még másutt is észleltetett volna, nem olvastam**) s ezért felkérem a tisztelt szaktárs urakat,

*) és **) A vörösfenyő gombabetegségeit Tuzson J. ak. t. s. nem rég (l. a m. évi XII. füzet 1023. és köv. old.) egészen részletesen tárgyalta. E közleményben arról történt említés, hogy az erdészeti akadémián egy épen Trecsén vármelegyéből felküldött vörösfenyő csemetén a *Peziza willkommii*-t ismerték fel, ami természetesen nem zárja ki, hogy más helyen megint az itt említett gomba lépett fel nagyobb mértékben. Utalva azonban a fentebb idézett közlemény vég-soraira, kívánatosnak vélnök, ha ilyen esetekben, — kivált ha a betegség való-ságos oka teljes bizonyossággal meg nem állapítható, — a megfigyelők az erd. akadémiának, illetve mostantól kezdve már az erd. kísérleti állomásnak itéletét meghallgatnák.

hogy esetleges tapasztalataikat és a betegség ellen netalán már sikerrel alkalmazott intézkedéseiket e lapok útján legyek szivesek nyilvánosságra hozni. (Közli: *Hibbján J.*)

„**Fatenyésztés**“ czimmal a földmivelésügyi m. kir. ministerium kiadásában egy igen hasznos és hézagot pótló szakmunka jelent meg, melyet Molnár István orsz. gyümölcsészeti és fatenyésztési ministeri biztos irt meg.

A mű megismerteti az olvasót a fatenyésztés egész anyagával, eszközeivel és teendőivel; továbbá népszerűen és behatóan foglalkozik a gyümölcs- és egyéb fák szaporításával, nevelésével, kezelésével és ápolásával.

Minden fatenyésztő és gyümölcsstermelő nagy hasznát veheti ennek a hasznos szakmunkának, de különösen nélkülözhetetlen tanácsadója lesz az a közs. faiskolákat kezelő tanítóknak és a gyümölcsstermeléssel foglalkozó lelkészeknek. A diszesen kiállított, 91 sikerült eredeti ábrával ellátott és 19 nyomott ivre terjedő könyv ára egy koronában van megállapítva, hogy azt minél többen megszerezhessék. Ezenfelül a minister meghatalmazta a nevezett ministeri biztost arra is, hogy minden lelkésznek és tanítónak, ki e könyvért egyszerű levélben hozzá fordul, a művet ingyen megküldhesse.

Magyarosodunk. *Lindenmayer Frigyes* m. kir. erdész-jelölt, az Országos Erdészeti egyesület rendes tagja, vezetéknevét *Ladányira* változtatta. *Éljen!*